ދުނިޔޭގައިވާ އެންމެ ތިރި ބިން
އިބްރާހީމް ނާޒިމް، މއ. ވައިލެޓްމާގެ
ސައިންސް ޢިލްމުގެ އަލީގައި އާއި ހިސާބަށެވެ. މި ދެ ރަސްކަމުގެ ދިޔައީ އުފާކުރަމުންނެވެ. އެހެނީ،
އިންސާނުންނަށް މި ދުނިޔޭގައިވާ ދެމެދުގައި ޒަމާނުއްސުރެ ވާދަވެރިކަމާއި، ރޫމީންނަކީ ބާވައިލެއްވުނު ސަމާވީ
އެންމެ ފަސްގަ ނޑު ތިރި ބިން އޮތީ ދެކޮޅުވެރިކަން ހިނގަމުންދިޔަ އެވެ. އެ ފޮތެއް ގެންގުޅޭ ނަޞާރާއިންގެ ބަޔަކު
ކޮންތަނެއްގައިކަން ހޯދައިގަނެވުމުގެ ޒަމާނުގައި މި ދެ ދައުލަތަކީ ދުނިޔޭގެ ކަމުގައި ވާތީ އެވެ. އެއާއި ޚިލާފަށް
މާކުރިން މާތްވެގެންވާ ޤުރުއާނުގައި ބޮޑު ދެބާރެވެ. ފާރިސީންނަކީ މައްކާގެ މުޝްރިކުން
ވަނީ އެތަން ފާހަގަކޮށްދެއްވާފަ އެވެ. ފަދައިން އޭތިމީއްޗަށް އަޅުކަންކޮށް އުޅޭ
މިކަމުން ދޭހަވަނީ ޤުރުއާނަކީ އެންމެހައި މުޙައްމަދު ޞައްލަاله ޢަލައިހި ބަޔަކުކަމުގައި ވުމުންނެވެ. އެދުވަސްވަރު
ޢާލަމްތައް ހެއްދެވި اله، އެކަލާނގެ ވަސައްލަމް ރަސޫލުކަމައިގެން ރޫމީން ބަލިވުމުން މުސްލިމުން ތިބީ
ރަސޫލާ މުޙައްމަދު ޞައްލަاله ޢަލައިހި ފޮނުއްވުނުތާ 4 ވަރަކަށް އަހަރު މޮޅިވެރިކަމެއްގެ ތެރޭގަ އެވެ. މައްކާގެ
ވަސައްލަމްގެ މައްޗަށް ބާވައިލެއްވި ފަހުން، މީލާދުން 614-613 ވަނަ މުޝްރިކުން ދިޔައީ މުސްލިމުން
ބޮޑު މުޢުޖިޒާތެއްކަމެވެ. މި ލިޔުމުގައި އަހަރު މި ދެ ރަސްކަމުގެ ދެމެދުގައި ވެސް އެގޮތަށް ބަލިވާނެކަމުގައި ބުނެ
ތަފްޞީލުކޮށް މި ބަލައިލަނީ ރޫމް ބޮޑަތި ހަނގުރާމަތަކެއް ފެށުނެވެ. މަލާމާތްކުރަމުންނެވެ.
ސޫރަތުގެ ކުރީކޮޅުގެ އާޔަތްތަކާއި މި ހަނގުރާމަތަކުގެ ނަތީޖާއަކަށްވީ
اله،
ގުޅުންހުރި ތާރީޚީ ވާޤިޢާއަކަށެވެ. ރޫމީން ބަލިވެ ފާރިސީން އެމީހުންގެ މިހެން ކަންތައް ވެފައި ވަނިކޮށް،
ވިދާޅުވަމުން ގެންދަވާށެވެ. އަތުން ޝާމްކަރަ)ސޫރިޔާ، ލުބްނާން، އެކަލާނގެ ރަސޫލާއަށް ސޫރަތުއްރޫމްގެ
އުރުދުން، ފަލަސްޠީން(އެއްކޮށް ކުރީކޮޅުގެ އާޔަތްތައް ބާވައިލެއްވި
މީލާދުން 7ވަނަ ޤަރުނަށް ދުނިޔެ އަތުލައިގަތުމެވެ. އަދި ފާރިސީންގެ އެވެ. އެ އާޔަތްތަކުގައި ރޫމީން ބަލިވި
އައިއިރު އެންމެ ބާރުގަދަ ދެ ލަޝްކަރުތައް ބީޒަންޓީން ރޫމްގެ ވާހަކަ އާއި، އެކަމަކު ދާދި އަވަހަށް
ދައުލަތަކަށް އޮތީ ރޫމްކަރައާއި ވެރިރަށް ޤިސްޠަންޠީނިޔާ އާއި ރޫމީން ފާރިސީންގެ މައްޗަށް ކާމިޔާބު
ފާރިސްކަރަ އެވެ. ރޫމީންގެ ރަސްކަން ކައިރި ސަރަހައްދުތަކަށް އެރުމުގެ ހޯދާނެކަމުގެ ވާހަކަ ބަޔާންވެފައި ވެއެވެ.
ފެތުރިފައި އޮތީ ޔޫރަޕް އާއި އޭޝިޔާ ސަބަބުން، ރޫމީންގެ ދައުލަތް އެއްކޮށް بز ھ ے ے ۓ ۓ ڭ ڭ
މައިނަރަގ އެވެ. ފާރިސީންގެ ރަސްކަން ސުންނާފަތިވެގެން ހިނގައިދާނެކަމުގެ ڭ ڭ ۇ ۇ ۆ ۆ
އީރާން އާއި ޢިރާޤުން ފެށިގެން ބިރު ވަނީ އުފެދިފަ އެވެ. ރޫމީން ۈٷ ۋ ۋ ۅ ۉ
ۈ ۅ
އޭޝިޔާގެ ދެކުނުން ގޮސް ޔަމަން ބަލިވަމުންދާތީ މައްކާގެ މުޝްރިކުން ۉې
ې ې ې
ދަރުމަ. ނޮވެމްބަރ 13 2012

ى بر الروم: ٢ - ٤"(ޢަރަބީންނާއި) ހަމައެކަނި ފާރިސީންނެއް ނޫނެވެ. ނުވެ ރަސްގެފާނު ހިރަޤުލު
އެންމެ ކައިރި ބިމުގައި)ފާރިސީންގެ ފާރިސީންގެ އިތުރުން އެ ރަސްކަމަށް އަންގައިގެން ރޫމްގެ ރަސްކަންހިނގާ
އަތުން(ރޫމީން ބަލިކުރެވިއްޖެ އެވެ. ހުރި ބޮޑު ބިރެއްކަމުގައި ވެފައިވާ ކުދި ސަރަހައްދުތަކުގައި ހުރި ނަޞާރާ
އަދި އެއުރެން ބަލިވުމުގެ ފަހަށް، ދައުލަތްތަކެއް ރޫމްގެ ރަސްކަން އޮތް ފައްޅިތަކަށް މީހުންދޭ ތަކެތީގެ
މަދު އަހަރުކޮޅެއްގެ ތެރޭގައި ކާމިޔާބު ހިސާބުގެ ހުޅަނގު-އުތުރުގައި ވެއެވެ. ގޮތުގައި ޖަމާކުރެވިފައި ހުރި ހުރިހާ
ހޯދާނެތެވެ.)އެބަހީ: ފާރިސީންގެ އެބައިމީހުންނަކީ އިޔުރޭޝިޔާއަށް ރަނަކާއި ރިއްސެއް ވިރުވައި އެތަކެތިން
މައްޗަށެވެ.(އޭގެ ކުރިންވެސް ނިސްބަތްވާ އާފާރުންނާއި، ޔޫރަޕް ފައިސާފޮތި ހެދުމަށް އަމުރު ނެރެފި
އަދި އޭގެ ފަހުންވެސް ހުރިހާކަމެއް އަށް ނިސްބަތްވާ ސްލަވުންނާއި، އެވެ. މީގެ ބޭނުމަކީ އެ ފައިސާއިން
اله
މިލްކުވެގެންވަނީ އަށެވެ. އަދި ލޮންބާޑީންނެވެ. އޭރު އާފާރުން ސިފައިންގެ ޚަރަދުތައް ހަމަޖެއްސުމެވެ.
"
އެދުވަހުން މުއުމިނުން އުފާކުރާނެތެވެ. ވަނީ ބީޒަންޓީން ރޫމްގެ ވެރިރަށް ރޫމީންގެ އަތުން ގެއްލުނު ބިންތައް
ޤިސްތަންތީނިޔާގެ އިންފާރުގެ ބުޑުގައި އަނބުރާ ހޯދުމަށްޓަކައި ގިނަ އަދަދެއްގެ
މި އާޔަތްތައް ބާވާލައްވާފައި ވަނީ ލަޝްކަރުތައް ރުކުރުވާލާފަ އެވެ. އަދި ސިފައިން ބޭނުންވާތީ އެވެ.
މީލާދުން 620ވަނަ އަހަރުހާ ތަނުގަ ސިއްރުން ރަށުތެރެއަށް ވަދެ ރޫމްގެ
އެވެ. އެއީ ފާރިސީންގެ އަތުން ރޫމީން ރަސްގެފާނު ހިރަޤުލު ހައްޔަރުކުރުމަށް ރޫމް ސޫރަތުގެ ކުރީކޮޅުގެ އާޔަތްތައް
ބަލިވިތާ ގާތްގަ ނޑަކަށް ހައެއްކަ ވެސް މަސައްކަތްކޮށްފައި ވެއެވެ. ބާވައިލެއްވިތާ 7 އަހަރުވީފަހުން،
އަހަރު ފަހުންނެވެ. އެ އާޔަތްތަކުގައި މީގެ އިތުރުން އެތަކެއް ބައިވަރު މީލާދުން 627ވަނަ އަހަރުގެ ޑިސެމްބަރު
ބަޔާންވެގެންވާގޮތުން ރޫމީން ދާދި ގަވަރުނަރުންނެއް ވަނީ އެ ރަސްގެފާނާ މަހު ރޫމީންނާއި ފާރިސީންނާއި
އަވަހަށް ފާރިސީންގެ މައްޗަށް ކާމިޔާބު ދެކޮޅަށް ބަޣާވާތްކޮށްފަ އެވެ. ދެމެދު ވަރުގަދަ ހަނގުރާމަތަކެއް
ހޯދާނެ އެވެ. މަދު އަހަރުކޮޅެއްގެ ލަސްތަކެއްނުވެ މުޅި ދައުލަތް ކުރެވުނެވެ. މި ހަނގުރާމަތައް ހިނގީ
ތެރޭގައޭ ބުނެވޭ ބަހުގެ މާނައަކީ ބައިބައިވެގެން ނެތި ހިނގައިދާނެކަމުގެ މިހާރު ފަލަސްޠީނާއި އުރުދުން ހިމެނޭ
ގާތްގަ ނޑަކަށް 3 އަހަރާއި 9 އަހަރާއި ބިރު ވަނީ ފެތުރިފަ އެވެ. ކުރީގައި ބަޙުރުލްމައްޔިތުގެ ސަރަހައްދުގަ
ދެމެދުގެ މުއްދަތެއްކަމަށް ޢިލްމުވެރިން ރޫމްގެ ރަސްކަމުގައި ހިމެނުނު އެވެ. ހަނގުރާމައިގެ ނަތީޖާ ނުކުތީ
ބުރަވެލައްވަ އެވެ. އެކަމަކު އޭރު ޢިރާޤާއި، ސޫރިޔާ، ފަލަސްޠީނު، ޙައިރާންކުރުވަނިވި ގޮތަކަށް ރޫމީންގެ
ކަންތައްތައް ހުރިގޮތުން ފެންނަފެނުމަށް މިޞްރާއި އާރމީނިޔާ ވަނީ ފާރިސީން އަތުން ފާރިސީން ބަލިވެގެންނެވެ.
އެއީ ވުމަށްވުރެ ނުވުން ގާތްކަމެކެވެ. އަތުލާފަ އެވެ. ކުރުގޮތަކަށް ބުނާނަމަ، އެއަށްފަހު، ދެތިންމަސް ފަހުން
އެހެނީ، ރޫމީންގެ ދައުލަތް އޮތީ އެންމެންވެސް ލަފާކޮށްގެން ފާރިސީންނަށް އެމީހުންގެ ރަސްކަން
ހަތަރުފަރާތުން ޙިޞާރުކުރެވި އެކިއެކި ތިބީ ރޫމީންގެ ރަސްކަން މުޅިން ދިފާއުކުރެވޭނެ ދެން އެހެން އެއްވެސް
ދައުލަތްތަކުގެ ޝިކާރައަކަށްވެ މުޅިން ސުންނާފަތިވެގެން ދާނެ ކަމަށެވެ. ގޮތެއް ނެތިގެން، އެގްރީމެންޓެއްގެ
ނެތިދިޔުމުގެ ބިރުވެރިކަމެއްގެ ތެރޭގަ އެފަދަ ވަގުތެއްގައި ރޫމީން ފާރިސީންގެ ދަށުން، ރޫމީންގެ އަތުން އަތުލި ހުރިހާ
އެވެ. އެފަދަ ޙާލަތެއްގައި ފާރިސީންގެ މައްޗަށް ކާމިޔާބު ހޯދާނެކަން ބިމެއް އަލުން އަނބުރާ އެމީހުންނަށް
މައްޗަށް ކާމިޔާބު ހޯދާނެކަން ބަޔާންކުރައްވައި ރޫމް ސޫރަތުގެ ދޭން މަޖުބޫރުވި އެވެ. މިހެންވުމުން،
اله
ޤަބޫލުކުރުމަކީ ދަތިކަމެކެވެ. ފުރަތަމަ އާޔަތްތައް ރަސޫލު ރޫމީން ފާރިސީންގެ މައްޗަށް
اله
ޞައްލަ ޢަލައިހި ވަސައްލަމް ކާމިޔާބުހޯދާނެކަން ބަޔާންކުރައްވައި
اله
ބީޒަންޓީން ރޫމްގެ ރަސްކަމަށް އަށް ބާވައިލެއްވި އެވެ. މި އާޔަތްތައް ޤުރުއާނުގައި ބާވައިލައްވާފައިވާ
ނުރައްކަލެއް ކަމުގައި ވެފައިވާ ބަޔަކީ ބާވައިލެއްވިތާ ގިނަ ދުވަސްތަކެއް އާޔަތްތައް އަޖާއިބެއްފަދައިން ތެދު
14 ދަރުމަ. ނޮވެމްބަރ 2012

ޙަޤީޤަތަކަށް ވެގެން ދިޔައީ އެވެ. ކިޔަނީ 'ފޯލްޓްލައިން' އެވެ. ޖޯޑްން އޮތީ މިތަނުގެ އައްސޭރިއާއި ގާތް
ރިފްޓް ވެލީގެ ދިގުމިނަކީ ގާތްގަ ނޑަކަށް ހިސާބެއްގަ އެވެ. ދުނިޔޭގެ އެއްވެސް
ރޫމް ސޫރަތުގެ ކުރީކޮޅުގެ އާޔަތްތަކުގައި 5000 ކިލޯމީޓަރެވެ. ސޫރިޔާގެ އުތުރުން ހިސާބަކުން ކަ ނޑުގެ ސަތަޙައިން
ދުނިޔޭގެ ޖިއޮގްރަފީ އާއި ބޭހޭ މުހިންމު ފެށިގެން އަންނަ މި ފޯލްޓްލައިން ގޮސް މިންއަޅައިގެން ބަލާއިރު މި ޑެޑްސީގެ
ޙަޤީޤަތެއް ބަޔާންވެފައި ވެއެވެ. އެ ނިމެނީ އިރުމަތީ އެފްރިކާގެ މޮޒަންބީކްގެ އައްސޭރިއަށްވުރެ ތިރި ބިމެއް ހޯދިފައި
ކަމަކީ އެ ޒަމާނުގައި އެއްވެސް މެދެއްހާ ހިސާބަށެވެ. މި ރެނދުގެ ނެތެވެ.
މީހަކަށް ހޯދައި ނުގަނެވޭނެ ޢިލްމީ އެންމެ އުތުރު ހިސާބު އުޅެނީ ސޫރިޔާ،
ޙަޤީޤަތެއްގެ ވާހަކަ އެވެ. އެހެނީ އެފަދަ ލުބްނާން، ފަލަސްޠީން އަދި އުރުދުންގެ ބަޔާންވެދިޔަ ފަދައިން މިކަން އޮތީމައި،
ކަންކަން މިޒަމާނުގައި ހޯދިފައި ވަނީ ސަރަހައްދުގަ އެވެ. މި ރެނދު ދެކުނަށް ސާފުކޮށް އެނގެން އޮތް ޙަޤީޤަތަކީ
ޖައްވީ ސެޓްލައިޓްތަކާއި، ޒަމާނީ ގޮސް ޔަމަންގެ އަދަނު ކަ ނޑުއޮޅީގެ ޤުރުއާނުގައި ބަޔާންވެފައި އެވާ
ޓެކްނޮލޮޖީގެ އެހީގައި އުފައްދާފައިވާ ތެރެއިން ގޮސް އިރުމަތީ އެފްރިކާގެ އެންމެ ތިރި ބިމަކީ)ބަޙުރުލްމައްޔިތު
އާލާތްތައް ބޭނުންކޮށްގެންނެވެ. މޮޒަމްބީކްގައި އޮންނަ ޒަމްބެޒީ ކޯރުގެ ނުވަތަ ޑެޑްސީ ހިމެނިގެންވާ(ޖޯޑްން
ރޫމް ސޫރަތުގެ ތިންވަނަ އާޔަތުގައި އައްސޭރިފަށާ ހަމައަށް ފޯރާފައި ވެއެވެ. ރިފްޓް ވެލީގެ ސަރަހައްދު ނޫން
أَْ
ބަޔާންވެފައިވާ أَْدىَن الْرض މާނަކުރެވޭ ދެވަނަ ތަނެއް ނޫންކަމުގަ އެވެ.
އަނެއްގޮތަކީ އެންމެ ތިރިބިންކަމަށް ސެޓްލައިޓް ފޮޓޯތަކުގެ އެހީގައި އެހެންވީމާ، މިއީ އަޖާއިބުން ފުރިގެންވާ
ޢިލްމުވެރިން ނިންމާފައި ވެއެވެ. މި ދެ ދާދިފަހަކުން ވަނީ މީސްތަކުން ވަރަށް ޤުރުއާނުގެ މުޢުޖިޒާތްތަކުގެ ތެރެއިން
ލަފްޡުގެ އާންމު މާނައަކަށް ބެލެވިފައި ޝައުޤުވެރިކުރުވާ ފަދަ ހަޤީޤަތްތަކެއް އެއް މުޢުޖިޒާތެވެ. މީލާދުން 7ވަނަ
އޮންނަނީ 'ގާތުގައިވާ ބިން' ނުވަތަ ހާމަވެފަ އެވެ. އެއީ ޖޯޑްން ރިފްޓް ޤަރުނުގައި، މި ޒަމާނުގައި މިހިރަ
'އެންމެ ކައިރީގައިވާ ބިން' ކަމުގައި ވެލީ ނަމަކަށް ކިޔުނު ވާދީގެ ތެރޭގައި ސެޓްލައިޓްތަކާއި، ޒަމާނީ ޓެކްނޮލޮޖީގެ
ވިޔަސް، އެންމެ ތިރި ބިމުގެ މާނާއިގައި އޮންނަ ބަޙުރުލްމައްޔިތު ނުވަތަ ވަސީލަތްތަކެއް އީޖާދުކުރެވިފައި ނުވެ
ވެސް މި ދެ ލަފްޡު ބޭނުންކުރެވެ އެވެ. ޑެޑްސީ ހިމެނޭ ހިސާބަކީ ދުނިޔޭގައިވާ އެވެ. މިހެންކަމުން، ޤަބޫލުކުރަންޖެހޭ
އެހެންކަމުން ޤުރުއާނުގައި ބަޔާންވެފައި އެންމެ ތިރި ބިމެވެ. ވަށައިގެން ބިން ކަމަކީ އެފަދަ ޒަމާނެއްގައި އެއްވެސް
އެވަނީ ރޫމީން ބަލިވީ އެންމެ ތިރީގައިވާ އޮންނަ ޑެޑްސީގެ އައްސޭރި ފަށުން މީހަކަށް ލަފާކޮށްފައި ނަމަވެސް
ބިމުގައި ކަމަށެވެ. ރޫމީން ބަލިވި މިންއަޅާއިރު އެތަން އޮންނަނީ ކަ ނޑުގެ މިފަދަ ޢިލްމީ ޙަޤީޤަތެއް ބަޔާންކޮށް
ހަނގުރާމަތަކުގައި މުހިންމު ހަމަލާތައް ލޮނުގަ ނޑުން ފެށިގެން 400 މީޓަރު ނުދެވޭނެކަމެވެ. މިފަދަ ވާހަކައެއް އެ
ބަދަލުކުރެވިފައި ވަނީ ދިމިޝްޤު އާއި 1320(ފޫޓް) ތިރީގަ އެވެ. ވަށައިގެން ޒަމާނުގައި ޤުރުއާނުގައި ބަޔާންވެގެން
ޤުދުސް ހިމެނޭ ސަރަހައްދުގައި އޮންނަ ބިން އޮންނަ ޑެޑްސީ އަކީ ފެނުގައި އައިސްފައި ވަނީ ކީއްވެތޯ ސުވާލުކުރާ
ސަރާސަރު ބިޔަ ވާދީއެއްގަ އެވެ. އެ ލޮނު އެކުލެވޭ މިންވަރު އާދަޔާ ޚިލާފަށް މީހުންނަށް ދޭން އޮތް ޖަވާބަކީ،
اله
ވާދީގެ ނަމަކީ އުޚްދޫދް ވާދިލްއުރުދުން ގިނަ ތަނެކެވެ. އެތަނުގެ ވަށައިގެންވާ މުޙައްމަދު ޞައްލަ ޢަލައިހި
ނުވަތަ 'ޖޯޑްން ރިފްޓް ވެލީ' އެވެ. ބިމުގެ ސަރަހައްދުތަކަށްވުރެ ވަސައްލަމް އަށް ބާވައިލެއްވުނު
ޖިއޮލޮޖިކަލް ދިރާސާތައް ދައްކާގޮތުން އެތަން ތިރިވީމައި އެތަނުގެ ފެން ވަޙީ އައިސްފައި ވަނީ ހުރިހާ ކަމެއް
މި ވާދީ އުފެދިފައި ވަނީ ދުނިޔޭގެ އެއްވެސް ދިމާއަކަށް އޮހޮރިގެންދާނެ އެންމެ މޮޅަށް ދެނެވޮޑިގެންވާ،
اله
ކްރަސްޓް ނުވަތަ ބޭރު ތޮށިގަ ނޑުގައި ގޮތެއް ނެތެވެ. ލޫޠުގެފާނު ދީނަށް އެންމެހައި ޢާލަމްތައް ހެއްދެވި
އަޅާފައިވާ ރެނދެއްގެ ސަބަބުންނެވެ. ގޮވާލެއްވުމަށް ވަޑައިގަތް ޞަދޫމް ގެ ޙަޟްރަތުންކަން ޤަބޫލުކުރުން ނޫންް
މިފަދަ ރެނދުތަކަށް އިނގިރޭސިބަހުން ނަމަކަށް ކިޔުނު ރަށް ބިނާވެފައި އެހެން ގޮތެއް ނެތްކަމުގަ އެވެ.
ދަރުމަ. ނޮވެމްބަރ 15 2012